

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΘΕΜΑ Α

A.1. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

α. Τανζιματ β. Ομάδα Ιαπώνων γ. εθνικές γαίες

Μονάδες 10

A.2. Σωστό – Λάθος

1. Η αστική αποκατάσταση ήταν έργο της ΕΑΠ
2. Οι πρόσφυγες από τη Ρωσία ήρθαν το 1917-1921 εξαιτίας της Ρωσικής επανάστασης
3. Ο οργανισμός έγινε τον Ιούνιο του 1914
4. Η Σύμβαση της Λοζάνης έγινε στις 24 Ιουλίου 1923
5. Το πατριωτικό ίδρυμα ήταν υπεύθυνο για τη διανομή συσσιτίου την περίοδο 1917-1921

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β

Να παρουσιάσετε:

α) τις βασικές θέσεις του τρικουπικού προγράμματος

Μονάδες 10

β) τις εισαγωγές της Ελλάδας κατά τον 19ο αιώνα

Μονάδες 10

γ) τις αιτίες πολυτεμαχισμού των εθνικών γαίων

Μονάδες 10

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ

Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται παρακάτω, να αιτιολογήσετε την αλλαγή στάσης των συμμάχων απέναντι στην Ελλάδα μετά την εκλογική ήττα του Βενιζέλου το Νοέμβριο του 1920 (Μονάδες 10) και να αναφερθείτε στις συνέπειες (Μονάδες 15) αυτής της αλλαγής.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α : Το Δημοψήφισμα της 22ης Νοεμβρίου 1920 και η επάνοδος του Κωνσταντίνου Οι εξελίξεις αυτές ωστόσο δεν μπορούσαν να είναι ούτε άμεσα ορατές ούτε εγγυημένες για τις Δυτικοευρωπαϊκές δυνάμεις το Νοέμβριο του 1920. Το νέο καθεστώς αντιπροσώπευε για την Entente στη χειρότερη περίπτωση, κάποια πιθανή μελλοντική απειλή και, στην καλύτερη, έναν παράγοντα αστάθμητο. Οι πρώτες αντιδράσεις της κοινής γνώμης στην Αγγλία και ιδιαίτερα στη Γαλλία, όπου το όνομα του Κωνσταντίνου εξακολουθούσε να είναι σχεδόν εξίσου μισητό με αυτό του Γερμανού Κάιζερ, ενίσχυσαν τη στάση εχθρικής αναμονής (απλής αναμονής στην περίπτωση της Αγγλίας), που υιοθέτησαν συνολικά οι Συμμαχικές κυβερνήσεις απέναντι στην Ελλάδα μετά την ήττα του Βενιζέλου. Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τόμ. ΙΕ', σελ. 150B

ΚΕΙΜΕΝΟ Β Η Γαλλία και η Ιταλία δεν είχαν όμως την ίδια γνώμη. Ο Γάλλος πρωθυπουργός Leygues πρότεινε να σταλεί στην ελληνική κυβέρνηση σαφής προειδοποίηση ότι τυχόν επιστροφή του Κωνσταντίνου θα σήμαινε παραδοχή της πολιτικής του κατά τη διάρκεια του πολέμου και ανασύσταση ενός καθεστώτος εχθρικού προς τους Συμμάχους. Στην περίπτωση αυτή θα έπρεπε η Ελλάδα να γνωρίζει ότι οι Σύμμαχοι δεν ήταν σε θέση να εμπιστευτούν σημαντικά στρατηγικά σημεία στη Μικρά Ασία σε μια μη φιλική κυβέρνηση. Με άλλα λόγια, επιστροφή του Κωνσταντίνου θα σήμαινε αναθεώρηση, από τις Δυνάμεις, της Συνθήκης των Σεβρών. Το τελικό κείμενο, που υιοθετήθηκε από τη Συμμαχική Συνδιάσκεψη του Λονδίνου και επιδόθηκε στην κυβέρνηση Ράλλη, στις 20 Νοεμβρίου/3 Δεκεμβρίου, αποτελούσε τυπικά συμβιβασμό ανάμεσα στις δύο απόψεις με ουσιαστική παραδοχή των γαλλικών θέσεων. Δεν έθετε θέμα αναθεώρησης της Συνθήκης, αλλά τόνιζε ότι οι δυνάμεις της Entente θα θεωρούσαν την τυχόν επιστροφή του Κωνσταντίνου στον ελληνικό θρόνο σαν μια μη φιλική ενέργεια που θα τους έδινε το δικαίωμα να επανεξετάσουν ολόκληρη την πολιτική τους στην Εγγύς Ανατολή χωρίς καμιά δέσμευση· χωρίς δηλαδή να δεσμεύονται από τη Συνθήκη των Σεβρών. Η Ελλάδα θα έπαιε να θεωρείται σύμμαχος – εντολοδόχος της Entente στη Μικρά Ασία. Στις 21 Νοεμβρίου/4 Δεκεμβρίου, μία μέρα πριν το Δημοψήφισμα για την επιστροφή του Κωνσταντίνου, οι πρεσβευτές της Αγγλίας, Γαλλίας και Ιταλίας εξουσιοδοτήθηκαν να γνωστοποιήσουν στην ελληνική κυβέρνηση ότι οι Σύμμαχοι θα διέκοπταν κάθε οικονομική υποστήριξη προς την Ελλάδα, αν ξαναγύριζε ο εξόριστος μονάρχης. Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τόμ. ΙΕ', σελ. 150

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ Οι προσπάθειες του Γούναρη για δανειοδότηση από το εξωτερικό αποτυγχάνουν. Οι Αγγλογάλλοι έχουν ακυρώσει όλες τις πιστώσεις από την εποχή της ανόδου του Κωνσταντίνου στην Ελλάδα. Ο Γούναρης αναγκάζεται να ακολουθήσει αντιλαϊκή δημοσιονομική πολιτική. Ο υπουργός οικονομικών Πέτρος Πρωτοπαππαδάκης προχωρεί με νόμο στη σύναψη εσωτερικού αναγκαστικού δανείου ύψους ενός

δισεκατομμυρίου πεντακοσίων εκατομμυρίων δραχμών (Μάρτιος 1922). Ο τρόπος εφαρμογής του αναγκαστικού δανείου ήταν πρωτότυπος: το χαρτονόμισμα που κυκλοφορούσε χάνει τη μισή του αξία, οι πενήντα δραχμές, για παράδειγμα, που είχε στα χέρια του ο πολίτης, αποκτούν ονομαστική αξία εικοσιπέντε δραχμών. Οι άλλες εικοσιπέντε κατατίθενται στο δημόσιο ταμείο. Έτσι ο ελληνικός λαός, αιφνιδιαστικά, χάνει το μισό του νόμισμα. Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη, τεύχος Γ', σελ. 101

ΘΕΜΑ Δ

Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται παρακάτω: **α)** να αναφερθείτε στο συνταγματικό κενό που οδήγησε τον Χ. Τρικούπη στη δημοσίευση του άρθρου «Τις πταίει;» (Μονάδες 10) και **β)** να τεκμηριώσετε την άποψη ότι η ψήφιση της Αρχής της Δεδηλωμένης «αποτελεί τομή στην πολιτική ιστορία της χώρας, καθώς οδήγησε σε μεταβολή του πολιτικού τοπίου» (Μονάδες 15).

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α :

Τις πταίει; Τις πταίει; Αφ' ότου κατά το 1868 εγκαθιδρύθη η αρχή των κυβερνήσεων της μειοψηφίας, παν νέον βήμα της εξουσίας μαρτυρεί περί του σκοπού, εις τον αυτή αποβλέπει. Αψευδής δε απόδειξις του διενεργουμένου σχεδίου και αι άρτι διεξαχθείσαι βουλευτικά εκλογαί. Βιαιότερον και αδεξιότερον μετήλθον τα υπουργεία του κ. Βούλγαρη τας κυβερνητικάς επεμβάσεις, υπουλώτερον δε και επιτυχέστερον τα του κ. Ζαΐμη και του κ. Δεληγεώργη. Κατ' ουσίαν όμως επίσης κακοήθης υπήρξεν υφ' όλα τα από του 1868 και μέχρι της σήμερον υπουργεία η της κυβερνήσεως και τας εκλογάς ενέργεια. Ο κ. Βούλγαρης, ο κ. Ζαΐμης, ο κ. Δεληγεώργης υπήρξαν όργανα μιας και της αυτής πολιτικής, εκτελεσταί ενός και του αυτού σχεδίου. Ουδείς αυτών εκλήθη εις την εξουσίαν καθ' υπόδειξιν των αντιπροσώπων του Έθνους, ουδείς αυτών εξεπροσώπευσεν εν τη αρχή τας ευχάς του Έθνους. Και οι τρεις υπήρξαν πρόεδροι προσωπικής κυβερνήσεως, τουτέστιν υπηρέτα μιας και της αυτής θελήσεως ενεργούσης, στέ μεν δια τούτου, στέ δε δι' εκείνου. Ουδεμίαν ηθικήν ευθύνην φέρει το Έθνος επί τη διαγωγή των προσώπων τούτων. [...] Αλλ' η διοικητική καχεξία και τα κατά τας εκλογάς όργια δεν είνε έργον εξουσίας εκπροσωπούσης την πλειοψηφίαν της Βουλής και, επομένως, ευθυνούσης δια των πράξεων της το Έθνος. Είνε έργον ανθρώπων οφειλόντων την υπουργικήν αυτών ύπαρξιν εις μόνην την απόλυτον χρήσιν της εν τω Συντάγματι αναγεγραμμένης υπέρ του Στέμματος προνομίας του διορισμού και της παύσεως των υπουργών. Ο κ. Βούλγαρης, στέ μετά την αποσύνθεσιν της εν τη τελευταία Βουλή συμμαχίας των κομμάτων εκλήθη εκ νέου εις την εξουσίαν και έλαβε την διάλυσιν της Βουλής, μόλις δώδεκα αριθμεί φίλους εν τη Βουλή. Επτά ηρίθμει φίλους ο κ. Δεληγεώργης, ότε ενένετο Πρωθυπουργός κατά το 1872 και διέλυσεν την τότε Βουλήν. Μόλις δε είκοσι πέντε βουλευτών προϊστατο ο κ. Ζαΐμης προ της εν έτει 1869 διαλύσεως της Βουλής. Σελίδα 5 από 5 Δεν πταίει άρα το πολίτευμα, δεν πταίουσιν οι αντιπρόσωποι του Έθνους, δεν πταίει το Έθνος, αν η Βουλή είνε κατατετμημένη εις πολλά κόμματα και δεν έχει έτοιμην πλειοψηφίαν, όταν ζητηθή. Ας αφεθή να λειτουργήσῃ το πολίτευμα εν τη βεβαιότητι ότι εκ της πλειοψηφίας της Βουλής μορφούται η κυβέρνησις, και ταχέως θα ίδωμεν την Βουλήν συντασσομένην εις δύο κόμματα. Ουδέν των θεμελιωδών ζητημάτων, άτινα εν Γαλλία ή Ιταλία διαιρούσι τους ποίτευομένους εις πολλά κόμματα έχομεν εν Ελλάδι. Τα πολλά κόμματα παρ' ημίν είνε αποτέλεσμα της προσκλήσεως των μειοψηφιών εις την εξουσίαν. Η ευθύνη άρα πάσης της καταστάσεως ταύτης ανήκει εις τους παραβιάζοντας την κοινοβουλευτικήν αρχήν του σχηματισμού των κυβερνήσεων εκ της πλειοψηφίας της Βουλής. [...] Αλλ' η ειλικρινής μελέτη του θέματος μας ήγαγεν εις το αλάνθαστον συμπέρασμα ότι δεν πταίει το Έθνος. Αλλού έγκειται το κακόν και εκεί πρέπει να ζητηθή η θεραπεία. Εφημ. Καιροί, 29 Ιουνίου του 1874.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β : Η καινούρια βουλή συνεδρίασε για πρώτη φορά στις 11 Αυγούστου (1875) και άκουσε το λόγο που διάβασε ο βασιλιάς και είχε γράψει ο Τρικούπης (...). Από το λόγο αυτό πρέπει να μνημονευθεί η ακόλουθη παράγραφος: «Όπως πλήρης υπήρξε ως προς τα δικαιώματα του λαού περί την εκλογήν βουλευτών σεβασμός της κυβερνήσεώς μου, ούτως ενδελεχής θέλει είσθαι η παρ' εμού αναγνώρισις των από του γράμματος και του πνεύματος του συντάγματος στηριζομένων προνομίων των εκλεκτών του έθνους. Αι προνομίαί αύται της Βουλής ανταποκρίνονται προς καθήκοντα επιβαλλόμενα εις αυτήν. Απαιτών ως απαραίτητον προσόν των ασκουμένων παρ' εμού εις την κυβέρνησιν του τόπου την δεδηλωμένην προς αυτούς εμπιστοσύνην της πλειοψηφίας των αντιπροσώπων του έθνους, απεκδέχομαι ίνα η Βουλή καθιστά εφικτήν την ύπαρξιν του προσόντος τούτου, ου άνευ αποβαίνει αδύνατος η εναρμόνιος λειτουργία του πολιτεύματος». Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τόμος ΙΓ', σελ. 295